

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga
Gedimino pr. 19
01103 Vilnius

Tel. +370 5 239 1001
El. paštas zum@zum.lt
<http://www.zum.lt>

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 188675190

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai _____ Nr. _____
I _____ Nr. _____

DĖL KREIPIMOSI Į EUROPOS SĄJUNGOS BENDRĄJĮ TEISMĄ SU PRAŠYMU PANAIKINTI KOMISIJOS ĮGYVENDINAMĄJĮ SPRENDIMĄ (ES) 2023/1408

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija parengė ir su suinteresuotomis institucijomis suderino Lietuvos Respublikos poziciją dėl kreipimosi į Europos Sąjungos Bendrąjį Teismą su prašymu panaikinti Komisijos įgyvendinamąjį sprendimą (ES) 2023/1408 ir prašo ją pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

PRIDEDAMA. 6 lapai.

Ministras

Kęstutis Navickas

Jurgita Čiučkienė, el. p. jurgita.ciuckiene@zum.lt, tel. 8 (5) 239 1247

L I E T U V O S R E S P U B L I K O S P O Z I C I J A
DĖL KREIPIMOSI Į EUROPOS SAJUNGOS BENDRAJĄ TEISMĄ SU PRAŠYMU
PANAIKINTI KOMISIJOS ĮGYVENDINAMĄJĮ SPRENDIMĄ (ES) 2023/1408

Kreipimosi į Europos Sąjungos Bendrąjį Teismą aplinkybės

2023 m. liepos 3 d. Europos Komisija (toliau – Komisija) priėmė įgyvendinamąjį sprendimą (ES) 2023/1408 dėl valstybių narių patirtų tam tikrų išlaidų nefinansavimo Europos Sąjungos lėšomis iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP)¹ (toliau – Ginčijamas sprendimas), kurio priede nurodytos sumos, kurios negali būti pripažintos finansuojamomis Europos Sąjungos (toliau – ES) lėšomis iš atitinkamiems fondams skirtų paramos lėšų. Lietuvos Respublikai ginčijamu sprendimu pritaikyta:

1) **7 585 566, 41 Eur dydžio finansinė pataisa** dėl kompleksinės paramos neatitikties ES teisės aktų reikalavimams. Šį sprendimą Komisija priėmė po to, kai 2019 metais atliko išlaidų atitikties finansavimo reikalavimams tyrimą Nr. XC/2019/003/LT.

Nurodyta finansinė pataisa yra fiksuoto dydžio, t. y. skiriama procentinė išraiška nuo visų Lietuvos institucijų finansuotų Sąjungos lėšomis paraiškų pagal aptariamą priemonę. Tačiau Lietuvos institucijos nesutinka su tokiu finansinės pataisos dydžio apskaičiavimu, kadangi jos atliko detalią duomenų analizę, kurios pagrindu apskaičiavo didžiausią galimą fondų nuostolių sumą, kuri fiksuoto dydžio sankciją viršija 3 kartus gyvulininkystės srityje ir 5 kartus augalininkystės srityje.

Komisija gyvulių nelaikantiems paramos gavėjams iš pradžių siūlė 5 proc. dydžio sankciją, o vėliau po Taikinimo komisijos posėdžio sumažino iki fiksuoto 3 proc. dydžio sankcijos už nustatytus neatitikimus, nors Lietuvos valdžios institucijų pateikti didžiausių įmanomų fondų nuostolių detalūs skaičiavimai dėl maksimalių žalų yra net 4,5 karto mažesni už 2 proc. dydžio vertę.

2) **5 545 968,12 Eur dydžio finansinė pataisa** dėl savanoriškos susietosios paramos už gyvulius neatitikties ES teisės aktų reikalavimams. Šį sprendimą Komisija priėmė po to, kai 2020 metais atliko tyrimą Nr. NAC/2020/002/LT dėl susietosios paramos priemonių, taikomų galvijienos, avienos ir ožkienos sektoriuose pagal 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų

¹ Pranešta dokumentu Nr. C(2023) 3494

tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009IV antraštinės dalies I skyrių.

Finansinės pataisos skaičiavimas nurodytas Komisijos 2022 m. balandžio 25 d. rašte, kuriuo pranešama apie siūlomą pataisą. Laikotarpis, kuriam turi būti taikoma pataisa, prasideda 2018 m. lapkričio 4 d. (t. y. prieš 24 mėnesius iki dienos, kai Lietuvos valdžios institucijos gavo raštą dėl nustatytų faktų) ir apima išlaidas, patirtas 2018, 2019 ir 2020 paraiškų teikimo metais.

Lietuvos Respublikos institucijos jau pasinaudojo ikiteisminėmis procedūromis, kurių metu ginčijo Komisijos atlikto išlaidų atitikties finansavimo reikalavimams tyrimo išvadas. Vis dėlto, Komisija neatsižvelgė į Lietuvos institucijų atliktus didžiausius įmanomus fondų nuostolių skaičiavimus ir nesumažino finansinės pataisos. Todėl toliau siekiant įrodyti, kad pritaikytos finansinės pataisos yra neproporcingos, turėtų būti kreipiamasi į Europos Sąjungos Bendrąjį Teismą (toliau – Bendrasis Teismas). Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 263 straipsnį valstybė narė per du mėnesius nuo pranešimo apie jai skirtą ES teisės aktą gali pateikti ieškinį dėl jo panaikinimo.

Atsižvelgdamos į žemiau išdėstytus argumentus, Lietuvos institucijos siūlo teikti ieškinį ir prašyti Bendrojo Teismo panaikinti Ginčijamą sprendimą tiek, kiek jis susijęs su neproporcingai didelės finansinės pataisos skyrimu Lietuvai.

Ieškinio pagrindai ir argumentai

Grįsdama ieškinį Lietuvos Respublika remsis šiais pagrindais:

1) Komisija, skirdama 7 585 566, 41 Eur pataisą už dvi trūkumų turinčias pagrindinės kontrolės priemones augalininkystės srityje (3 proc. finansinė pataisa, 1 449 690, 95 Eur) ir už tris trūkumų turinčias pagrindinės kontrolės priemones gyvulininkystės srityje (10 proc. finansinė pataisa, 6 135 875,46 Eur) **pažeidė 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 907/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų, finansų valdymo, sąskaitų patvirtinimo, užstatų ir dėl euro naudojimo**12 straipsnio 8 dalį ir nesilaikė proporcingumo principo bei pareigos bendradarbiauti, nes sprenddama dėl neatitikties masto, pažeidimo pobūdžio ir Sąjungai padarytos finansinės žalos, pritaikė Lietuvai fiksuoto dydžio pataisą, nors Lietuvos institucijų atlikti maksimalūs žalos Sąjungos fondams skaičiavimai buvo pagrįsti 2021 m. realiai atliktų patikrų analize. Lietuvos institucijos mano, kad Komisija netinkamai rėmėsi Reglamento 907/2014 12 straipsnio 8 dalies nuostatomis, todėl susidarė situacija, kad Lietuvai taikoma 3

ir 10 proc. sankcija yra neproporcinga ir didžiausią galimą fondų nuostolių sumą, kuri Lietuvos institucijų paskaičiuota pagal galimą maksimalią žalą, viršija 5 (augalininkystės atveju) ir 3 (gyvulininkystės atveju) kartus, o proporcinga būtų augalininkystės atveju taikyti arba Lietuvos paskaičiuotą maksimalią žalą arba 2 proc. sankcijos dydį, nors net ir jis 3 kartus viršytų galimų fondų nuostolių sumą, bet tai būtų daug artimesnis skaičius kilusiai fondų nuostolių sumai, o gyvulininkystės atveju proporcinga būtų taikyti 3 proc. sankcijos dydį, kuris atitinka Lietuvos paskaičiuotą maksimalią žalą arba bent 5 proc. sankcijos dydį, nors net ir jis 2 kartus viršytų galimų fondų nuostolių sumą, bet tai jau būtų daug artimesnis skaičius kilusiai fondų nuostolių sumai.

Ieškinyje bus siekiama įrodyti, kad tiek augalininkystės, tiek ir gyvulininkystės atveju Lietuvos institucijos tinkamai apskaičiavo maksimalią žalą fondams, kaip tą nurodo Reglamento 907/2014 12 straipsnio 8 dalis. Žalos fondams skaičiavimo tinkamumą už 2017–2019 m. pagrindžia 2021 m. atliktų realių patikrų duomenų analizė, kuria įrodoma didžiausia galima fondų nuostolių suma vieniems metams. Lietuvos institucijos aiškiai įrodys, kad jos apskaičiuotos galimos maksimalios fondų nuostolių sumos buvo korektiškos ir tinkamos, nes 2021 m. ryškių pokyčių, susijusių su pažeidimų kiekio kitimu, nėra, o 2021 m. patikrų duomenys rodo, kad pažeidimų procentas dėl žemės ūkio veiklos valdymo reikalavimo (toliau – VR) VR Nr. 2 yra 2,8 proc., o dėl VR Nr. 10 – 0,6 proc. VR Nr. 1 – 8,0 proc. (šis procentas yra mažesnis nei 2017–2019 m. apskaičiuoti pažeidimų procentai, naudoti maksimalios žalos skaičiavimuose).

Lietuva praėjus 2021 m. sukaupė pakankamai duomenų, kad galėtų naudotis Reglamento (ES) Nr. 907/2014 12 straipsnio 8 dalimi: „valstybė narė pateikia objektyvios informacijos, kuri neatitinka šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytų reikalavimų, tačiau kuria įrodoma, kad didžiausia galima fondų nuostolių suma būtų mažesnė už sumą, gautą taikant fiksuotą dydį, kuris mažesnis už pasiūlytąjį“.

2021 m. analizė yra **objektyvi informacija**, kuria įrodoma didžiausia galima fondų nuostolių suma vieniems metams. Lietuvos valdžios institucijos aiškiai parodo, kad jos skaičiuotos galimų fondų nuostolių sumos buvo korektiškos ir tinkamos, nes **2021 m. ryškių pokyčių pažeidimų padidėjime nėra ir pan.** Tuo labiau, kad Komisija negali remtis argumentu, kad Lietuvos valdžios institucijos neįvertino pažeidimų padidėjimo. Padėtis buvo tokia, kad reikalavimus tikrino Lietuvos mokėjimo agentūra, NMA, net nesant pakeisto teisinio reguliavimo, ir statistiškai rinko informaciją, todėl fiksuotas realus pažeidimų faktas, nes pareiškėjai neturėjo viešos informacijos, kad reikia laikytis reikalavimų ir elgtis lygiai taip pat, kaip ir seniau, todėl **padėtis 2021 m. nebuvo pasikeitusi lyginant su 2017, 2018, 2019 m. ir Lietuvos valdžios institucijos surinko patikimus duomenis nustatyti maksimaliam žalos dydžiui.**

Vadovaujantis atliktais žalos fondams skaičiavimais, akivaizdu, kad fiksuoto 3 proc. ir 10 proc. dydžio finansinė pataisa yra neproporcinga ir neatitinka Finansinių pataisų apskaičiavimo gairių, taikomų

vykdant atitikties ir finansinio sąskaitų patvirtinimo procedūras (2015 m. birželio 8 d. C(2015) 3675) (toliau – Gairės) nuostatos dėl fiksuoto dydžio finansinės pataisos atitikimo didžiausiai galimai nuostolio sumai. Komisijos auditorių sprendimas nepriimti Lietuvos valdžios institucijų pateiktų didžiausių įmanomų fondų nuostolių detalių skaičiavimų, argumentuojant, jog Lietuvos valdžios institucijų pasirinktos fondų nuostolių skaičiavimo metodikos teoriškai nepadengia tam tikrų specifinių (smulkmeniškų) atvejų, rodo akivaizdų nenorą bendradarbiauti, ieškoti abejoms šalims tinkamo, pagrįsto, logiško, proporcingo, teisingo ir teisėto sprendimo, pažeidžiant pamatinius Europos Sąjungos teisės principus.

Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką fiksuoto dydžio pataisos taikomos tik tais atvejais, kai dėl atvejo pobūdžio ar dėl to, kad valstybė narė nepateikė Komisijai būtinos informacijos, dedant proporcingas pastangas neįmanoma tiksliau nustatyti Sąjungai padarytos finansinės žalos. Šiuo atveju informacija buvo pateikta, taip pat buvo apskaičiuota didžiausia galimos žalos suma.

Ieškinyje taip pat bus siekiama įrodyti, kad ūkinių gyvūnų ženklavimo ir registravimo reikalavimų laikymosi patikros vietoje nors ir turėjo tam tikrų trūkumų ir jų kokybė buvo gerintina, tačiau jos buvo veiksmingos ir dėl tokių patikrų trūkumo yra neproporcinga taikyti 10 proc. pataisą. Komisija atlikto tyrimo Nr. XC/2019/003/LT metu nustatytus minėtų reikalavimų patikrų trūkumus įvertino kaip sisteminius ir pačias patikras kaip neveiksmingas, neatsižvelgdama į 2017–2019 m. bendrą atliktų patikrų skaičių, jų metu nustatytus pažeidimus, į tai, kad Komisijos nustatyti pavieniai patikrų trūkumai buvo pašalinti ir 2022 m. atlikto audito metu Komisija šioms patikroms pastabų neturėjo.

2) Komisija, skirdama **5 545 968,12 Eur pataisą pažeidė Reglamento 907/2014 12 straipsnio 8 dalį ir nesilaikė proporcingumo principo**, nes sprendama dėl neatitikties masto, pažeidimo pobūdžio ir Sąjungai padarytos finansinės žalos, pritaikė Lietuvai 10 proc. fiksuoto dydžio pataisą, nors Lietuvos institucijos pateikė skaičiavimus, kurie įrodo, kad 45 proc. pieninių karvių produktyvumo duomenys, esantys duomenų bazėje, yra patikimi ir teisingi. Kadangi Komisija sutinka, jog didelė reikšmingos finansinės žalos rizika dėl trūkumų, susijusių su paramos skyrimo kriterijais patikromis, nebuvo kilusi, todėl negalima daryti išvados, kad patikros buvo taikomos taip prastai ir taip retai, kad nustatant, ar mokėjimo prašymas yra pagrįstas, jos būtų neveiksmingos. Todėl Lietuvos valdžios institucijos mano, kad c kategorijai taikoma 10 % fiksuoto dydžio pataisa yra taip pat neproporcinga (2019 metais - 1 232 674,11 Eur; 2020 metais - 1 236 782,49 Eur, 2021 metais - 1 311 303,18 Eur).

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Taikinimo komitetas atidžiai išanalizavęs Lietuvos institucijų pateiktus argumentus išreiškė palankią nuomonę Lietuvos atžvilgiu: vietoj 10 proc. fiksuoto dydžio

pataisos siūlė skirti tik 2 proc. fiksuoto dydžio pataisą. Komisija neatsižvelgė į Taikinimo komiteto nuomonę. Atsižvelgus į Taikinimo komiteto nuomonę, vietoj 10 proc. (3 780 759,78 Eur) turėjo būti skirta 2 proc. pataisa, sudaranti 756 151,96 Eur, t. y. 3 024 607,82 Eur mažiau.

Bylos reikšmė Lietuvai ir pagrindiniai motyvai, dėl kurių inicijuojamas kreipimasis

Šioje byloje Bendrasis Teismas gali priimti vieną iš šių sprendimų: panaikinti Ginčijamą sprendimą (ir siūlyti Komisijai iš dalies jį pakeisti) arba palikti jį galioti. Lietuvos Respublika turi siekti, kad Ginčijamas sprendimas būtų panaikintas arba pakeistas taip, kad Lietuvai pritaikyta finansinė pataisa būtų maksimaliai sumažinta.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, prognozuojamo sprendimo šioje byloje poveikis Lietuvos Respublikos interesams įvertintas pagal 2016 m. gegužės 10 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės Europos Sąjungos komisijos protokoliniu sprendimu Nr. 239 patvirtintą Pavyzdinį Europos Sąjungos Teisingumo Teisme svarstomų bylų svarbos Lietuvai nustatymo kriterijų ir Lietuvos Respublikos pozicijos formulavimo gairių sąrašą (toliau – Sąrašas). Nustatyta, kad ieškinio teikimas yra tikslingas, kadangi būsimas sprendimas atitinka Sąrašo 5 punkte nurodytą aplinkybę, turinčią įtakos Lietuvos Respublikos interesams.

Poveikis valstybės finansams:

1) Lietuvos Respublikai ginčijamu sprendimu pritaikyta 7 585 566, 41 Eur dydžio finansinė pataisa dėl kompleksinės paramos neatitikties ES teisės aktų reikalavimams, tačiau ikiteisminių procedūrų metu Lietuva teikė įrodymus, kodėl sankcijos dydis turi būti mažesnis (vietoje dabar skirtos 7 585 566, 41 Eur finansinės pataisos Lietuva siūlė skirti nuo 2 174 017 Eur (Lietuvos paskaičiuotos maksimalios žalos) iki 4 037 256 Eur (gyvulininkystei 5 proc. pataisa ir augalininkystei 2 proc. pataisa)), nes jis yra neproporcingai didelis.

2) Lietuvos Respublikai ginčijamu sprendimu pritaikyta 5 545 968,12 Eur dydžio finansinė pataisa dėl savanoriškos susietosios paramos už gyvulius neatitikties ES teisės aktų reikalavimams, tačiau ikiteisminių procedūrų metu Lietuva teikė įrodymus, kodėl sankcijos dydis turi būti mažesnis. Atsižvelgdami į Taikinimo komiteto nuomonę, manome, kad finansinės pataisos dydis turėtų būti sumažintas 3 024 607,82 Eur iki 2 521 360,30 Eur.

Teikiant ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo siekiama, kad Lietuvai skirta pataisa būtų sumažinta ir taip būtų apsaugoti Lietuvos Respublikos finansiniai interesai.

Šis ieškinys taip pat svarbus Lietuvai, nes bus sukurtas precedentas atitinkamai aiškinti ES teisę analogiškiems atvejams ateityje, kad būtų taikoma proporcinga finansinė pataisa.

Lietuvos Respublikos pozicijos derinimas

2023 m. birželio 5 d. ir 2023 m. liepos 27 d. įvyko pasitarimai nuotoliniu būdu, kuriuose Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos atstovai aptarė 2023 metais Komisijos atlikto išlaidų atitikties finansavimo reikalavimams tyrimo išvadas, taikinimo procedūros rezultatus ir galimybes ginčyti Komisijos įgyvendinamąjį sprendimą (ES) 2023/3494 dėl finansinių pataisų teismine tvarka.

Lietuvos Respublikos pozicijos rengėjai

Lietuvos Respublikos poziciją parengė Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Augalininkystės ir žaliųjų technologijų skyriaus vyriausioji specialistė Jurgita Čiučkienė, Tvarios žemės ūkio gamybos ir maisto pramonės departamento Maisto pramonės ir kooperacijos skyriaus vyriausioji specialistė Neringa Michailovaitė, Teisėkūros ir atstovavimo skyriaus vyresnioji patarėja Giedrė Pupšytė ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Europos Sąjungos teisės grupės patarėja Eglė Kurelaitytė.

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija 188675190, Gedimino pr. 19, LT-01103 Vilnius, Lietuva
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Lietuvos Respublikos pozicija dėl kreipimosi į Europos Sąjungos Bendrąjį Teismą su prašymu panaikinti Komisijos įgyvendinamąjį sprendimą (ES) 2023/1408
Dokumento registracijos data ir numeris	2023-08-16 Nr. 2D-2108 (3.19 E)
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2023-08-16 Nr. 34R-50
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Kęstutis Navickas, Žemės ūkio ministras
Sertifikatas išduotas	KĘSTUTIS NAVICKAS, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2023-08-16 10:07:02 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2023-08-16 10:07:04 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2023-05-10 14:08:02 – 2026-05-09 14:08:02
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, į.k.188675190 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-08-01 16:43:24 iki 2025-07-31 16:43:24 "Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-05-19 16:48:06 iki 2025-05-18 16:48:06
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DocLogix v12.8.7.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2023-08-17 10:22:00)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2023-08-17 10:22:01 DBSIS